

Promemoria

Datum 2025-03-28
Författare Finansinspektionen

FI dnr 25-933

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Kalibrering av den känslighetsbaserade stresstestmetoden i ÖUP 2025

Introduktion

Finansinspektionen (FI) ska i samband med en översyn- och utvärderingsprocess (ÖUP) bestämma lämpliga kapitalbasnivåer för ett institut (nedan bank). Myndigheten ska därefter underrätta banken om skillnaden mellan dessa nivåer och kapitalbaskraven enligt tillsynsförordningen, tillsynslagen (pelare 2-kraven) och lagen om kapitalbuffertar. Dessa underrättelser kallas för pelare 2-vägledningar.

Finansinspektionen har publicerat en övergripande ansats för bedömningen av pelare 2-vägledningar för svenska banker.¹ Ansatsen utgår ifrån ett schabloniserat stresstest som FI sedan gör eventuella affärsmodells- eller institutspecifika justeringar av, innan den slutliga nivån på vägledningen fastställs utifrån en samlad bedömning.

Denna promemoria beskriver den kalibrering och de metodval som ingår i den känslighetsbaserade stresstestmetod som FI använder vid bedömning av lämplig storlek på pelare 2-vägledningen i ÖUP från den 28 mars 2025.

FI ser över kalibreringen årligen.

¹ För mer information se metodpromemorian ”Uppdaterad ansats för att bedöma pelare 2-vägledningen för svenska banker” (FI dnr 23-9797), maj 2023, FI.

Utgångspunkt för stresstestet

Analysen och bedömningen av lämpliga stressnivåer har gjorts utifrån bankernas balansräkning och kapitalställning per referensdatumet för kapitalbedömningen i ÖUP. För de fall där referensdatum inte sammanfaller med årsslut skattar vi det sista årets resultaträkning baserat på rapporterat delårsresultat. Den underliggande intjäningen utgår från ett genomsnitt för resultaträkningen justerat för förändringar i totala tillgångar under den senaste treårsperioden (basår).

Utfallet i stresstestet beräknas som den största minskningen av kärnprimärkapitalrelationen och bruttosoliditetskvoten under den treåriga stressperioden.

Metoden utgår generellt sett från en statisk balansräkning, se undantag för de tre storbankerna längre ner.

Kalibrering av det schabloniserade stresstestet

Som nämnts ovan genomförs stresstestet i flera steg. I det första steget är metoden helt schabloniserad genom att samma kalibrering och antaganden används för samtliga banker.

I stresstestet gör FI antaganden om förändringar av olika riskparametrar. De parametrar som stressas och den exakta kalibreringen finns i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Kalibrering av det schabloniserade stresstestet

Riskparameter	Typ av stress	Omfattning av stress
Räntenetto	Minskning av räntenetto	Räntenettot minskar i proportion med SOT-rapporteringen för riskfria räntor plus en stress av marginalen på marknadsfinansiering, med ett golv på 5% och ett tak på 30%. Se rubriken "Stress av räntenettot".
Provisionsnetto	Minskning av provisionsnetto	Minskning med 20% år 1 i stress jämfört med 3-årsgenomsnitt (om positivt 3-årsgenomsnitt), stressen minskar till 10% år 2 och 5% år 3.
Finansnetto	Minskning av finansnetto	Minskning med 50% jämfört med 3-årsgenomsnitt (om positivt).
Leasingnetto	Minskning av leasingnetto	Minskning med 20% jämfört med 3-årsgenomsnitt.

Övriga intäkter	Minskning av intäkter från utdelningar	Minskning med 100% jämfört med 3-årsgenomsnitt.
Övriga intäkter	Minskning av intäkter från dotterbolag, samriskföretag och intressebolag	Minskning med 50% jämfört med 3-årsgenomsnitt.
Kreditrisk	Ökning av kreditförluster	Kreditförlustkvoten år 1 i stress kalibreras som det högsta utfallet från två metoder. Se rubriken "Stress av kreditförluster".
Kreditrisk REA-IRK	Ökning av REA-IRK på grund av kreditriskmigration samt minskning på grund av fallerade lån	REA-IRK ökar 20% år 1 på grund av ökad kreditrisk i utlåningen. Ökningen dämpas på grund av tillämpning av riskviktsgolv i pelare 1 (svenska och norska bolån/CRE-exponeringar). Fallerade lån antas få REA-IRK = 0.
Kreditrisk REA-STA	Ökning av REA-STA	REA-STA ökar med 8% år 1 för utlåning till icke-finansiella företag och till bolån.
Geografisk koncentrationsrisk	Justering av kreditförluster för att reflektera geografisk koncentrationsrisk	Kreditförlustkvoten justeras i linje med justeringsfaktor för geografisk koncentrationsrisk. Se rubriken "Hantering av geografisk koncentrationsrisk".
Motpartsrisk	Motpartsförlusthändelse år 1	Förlust på exponeringar till de två största motparterna. Se rubriken "Stress av motparter".
Operativ risk	Operativ förlusthändelse år 1	Förlust som motsvarar 4% av 3-årsgenomsnitt av nettointäkterna.
Administrativa kostnader	Ökning av administrativa kostnader	Administrativa kostnader ökar med 3% jämfört med 3-årsgenomsnitt.
Skatt och utdelningar	Schablonantaganden för skatt och utdelning om företaget gör vinst	Skatten är 21% av vinst och utdelningen antas vara 30%.

Källa: FI.

Stress av räntenettot

Räntenettot antas minska proportionellt med utfallen för bankernas supervisory outlier test (SOT) som de rapporterar i COREP² för riskfria räntor plus en stress av marginalen på marknadsfinansiering, med vissa begränsningar av stressens storlek. Denna kalibrering innebär att utfallet av stressen av räntenettot blir anpassat till varje bank. Vi applicerar ett golv på stressen av räntenetto på 5 procent och ett tak på 30 procent i relation till det historiska treårssnittet. Dessa begränsningar syftar till att hantera att SOT-rapporteringen är relativt ny och att rapporteringen därför kan vara behäftad

² Enligt EBA:s IRRBB-mall J 01.00.

med vissa kvalitetsproblem. Begränsningarna kommer därför att ses över framöver.

SOT-rapporteringen baseras på en analys av hur räntenetto ändras vid en 200 baspunkters parallellförskjutning av riskfria svenska räntor som sker omedelbart. Det är det värsta utfallet för räntenetto av en ökning och en minskning i räntor som används. Utifrån en allvarlighetsgrad som motsvarar ungefär den 97:e percentilen av normalfördelningen (vilket i sig motsvarar en händelse som förväntas inträffa mer sällan än en gång på 30 år) har vi skattat en treårig räntebana som sedan används för att skala upp eller ner den stress som bankerna rapporterar i SOT för respektive år i stress (se Tabell 2). Se bilagan för en mer detaljerad beskrivning av metoden.

Tabell 2. Stress av riskfria räntor

År i stress	Ränteändring (bp)	Skalning av SOT-utfall (%)
1	150	75
2	275	138
3	300	150

Källa: FI

Anm. Ränteändring: konsistent med en 97-percentil i normalfördelningen.

Utöver stressen av riskfria räntor stressas också marginalen på marknadsfinansiering enligt nedan formel. Denna stress avser det extra räntepåslag en bank betalar för sin finansiering utöver den riskfria räntan. En bank betalar en högre marginal för sin marknadsfinansiering under stressperioden i takt med att instrument löper ut och ersätts med liknande instrument med en högre marginal. Datakällan för bankers instrument är Riksbanken (SVDB).³

Stress av marginalen på marknadsfinansiering = instrumentspecifik faktor × idiosynkratisk komponent

där instrumentspecifik faktor motsvarar:

- Inlåning = 0
- Instrument med löptid under ett år = 0,2
- Instrument med löptid lika med eller över ett år = 0,75

³ Svenska värdepappersdatabasen (SVDB) innehåller information om räntebärande värdepapper utgivna av svenska emittenter.

och där idiosynkratisk komponent motsvarar ett visst belopp i baspunkter kopplat till en banks kreditbetyg (se Tabell 3).⁴

Tabell 3. Stress av marginalen på marknadsfinansiering (idiosynkratisk komponent)

Banks kreditbetyg (Standard & Poor's klassificering): 31 december 2024	Idiosynkratisk komponent (bp)
AAA	25
AA+	30
AA	35
AA-	40
A+	45
A	50
A-	60
BBB+	70
BBB	80
BBB-	95
BB+	110
BB	125
BB-	145
B+/B/B-	175
CCC+/CCC/CCC-/CC+/CC/CC-	225

Källa: EBA

Anm. Motsvarande kreditbetyg från andra kreditvärderingsinstitut används när det inte finns ett S&P-kreditbetyg för banken. Ifall det inte finns något kreditbetyg antas ett kreditbetyg på BBB.

Stress av kreditförluster

Kalibreringen av kreditförlusterna stress år 1 baseras på det största utfallet av två metoder:

1. Kalibrering med fasta kreditförlustnycklar.
2. Bankens historiska kreditförluster multiplicerat med en viss faktor.

Metod 1: kreditförlustnycklar

Den första metoden utgår från en kalibrering med fasta kreditförlustnycklar, det vill säga förlustkvoter som inte är bankspecifika. Förlustkvoterna är kalibrerade i linje med de kreditförluster som uppstod under finanskrisen 2007–09.

Vi utgår från olika förlustkvoter för Norden jämfört med övriga länder, (se Tabell 4). Exponeringar mot bostadsrättsföreningar (BRF) antas att ha samma kreditförlustkvot som exponeringar mot hushåll (bolån).

⁴ Detta motsvarar kalibreringen i EBA:s stresstest.

Tabell 4. Kalibrering av kreditförluster i stress, år 1

Procent av exponering vid fallissemang (EAD)

	Finansiella företag	Icke-finansiella företag (SME)	Icke-finansiella företag (övrigt)	Hushåll (bolån) och BRF	Hushåll (övrigt)
Norden	0,30	1,20	1,00	0,40	1,80
Övriga länder	0,50	2,40	1,50	1,00	2,50

Källa: FI.

Metod 2: bankens historiska kreditförluster

Den andra metoden utgår från att bankens egna kreditförluster ökar med en förändringsfaktor i stress relativt ett historiskt medelvärde.

Förändringsfaktorn är avtagande i sin natur, anledningen till detta är att en bank med redan höga kreditförluster inte ska få orimligt höga kreditförluster i stress.

Förändringsfaktor (FF) = $1 + \exp(-x/10)$ där x är ett treårssnitt för bankens historiska kreditförluster som procent av utlåningen. Förändringsfaktorn blir alltså alltid en siffra mellan 1 och 2.

Stress av kreditförluster år 2 och 3

Stressen av kreditförlusterna år 2 och 3, relativt 3-års historiken, antas vara 50 respektive 25 procent av stressen år 1, där stressen år 1 är den högsta av utfallen från av de två metoderna ovan.

Hantering av geografisk koncentrationsrisk

Kreditförlustnycklarna i metod 1 justeras i linje med en justeringsfaktor för att reflektera geografisk koncentrationsrisk enligt följande formel:

Justerad kreditförlustkvot = *Kreditförlustkvot* × $[0,9 + 0,8 \times P2\text{-kapitalkrav för geografisk koncentrationsrisk (\%)}]$

Justeringsfaktorn innebär exempelvis att storbankerna får ungefär de kreditförluster som ges av kreditförlustkvoterna i Tabell 4. Kreditförlusterna justeras sedan upp för banker med större geografiska koncentrationsrisker, och omvänt.

Stress av motparter

Stressen av motparter utgår från att de två mest sårbara av en banks tio största motparter fallerar. Stressen bortser från centrala motparter och moderbolag i samma konsoliderade situation som motparter. Sårbarheten bedöms utifrån storleken på motparternas riskvikter enligt rapportering i COREP-mallen C 34.06. Vi antar att förlusten vid fallissemang (LGD) är 30 procent.

Kvantitativa justeringar av stresstestet

I ett andra steg kan FI göra institutspecifika justeringar av stresstestet, där sådana är möjliga att kvantifiera och är väsentliga för att stresstestet ska vara relevant för det enskilda institutet. De institutspecifika justeringarna beror på institutets särdrag och kan därför inte preciseras på förhand. Men vissa justeringar följer direkt av en viss affärsmodell och är då tillämpliga för samtliga institut med samma eller liknande affärsmodell.

FI baserar denna analys bland annat på data som vi får i samband med informationsinsamlingen inom ramen för ÖUP eller löpande tillsyn av institutet.

Nedan beskrivs de justeringar som följer av affärsmodellen.

Icke-statisk balansräkning (storbankerna)

Då icke-finansiella företag kan få svårt att förnya sin marknadsfinansiering kommer de i viss mån att behöva ersätta den finansieringen med befintliga kreditlinor eller nya lån i banker. Vi utgår från att balansräkningen för storbankerna växer med 3 procent år 1 i stress. Ökningen av utlåningen påverkar räntenettot, de riskvägda tillgångarna och exponeringsbeloppet för bruttosoliditet.

Beräkning av pensionsrisk (storbankerna)

FI gör en bedömning av pensionsrisken med hjälp av en känslighetsanalys där banken, separat för varje pensionsarrangemang som påverkar balansräkningen, beräknar hur pensionstillgångar och pensionsskulder och därmed nettopensionstillgångar förändras år 1 i stress utifrån FI:s

specifikationer för diskonteringsräntan och andra skuldantaganden, samt förändrad tillgångsvärdering.⁵

Diskonteringsränta Sverige

Beräknas som ett viktat medelvärde av räntenivåer enligt kapital 4 i FFFS 2019:21 med följande vikter:

- Ränta med löptid 10 år: 25 procent.
- Ränta med löptid 20 år: 25 procent.
- Ränta med löptid x år, där x är institutets bedömning av pensionsskuldens trunkerade modifierade duration: 50 procent.

Övriga skuldantaganden Sverige

- Inflationsantagande: Riksbankens inflationsmål + 0,5 procent, det vill säga 2,5 procent.
- Lönetillväxt: Inflationsantagande + 2,5 procent, det vill säga 5,0 procent.

Tillgångsvärdering

- Aktier och aktiefondtillgångar minskar i värde med 25 procent.
- Blandfonder (räntebärande/aktier) minskar i värde med cirka 15 procent beroende på de räntebärande tillgångarnas duration.
- Fastighetstillgångar minskar i värde med 25 procent.
- Räntebärande tillgångar ändrar värde i proportion till sin modifierade duration när räntan minskar med 0,5 procent.
- Övriga tillgångar minskar i värde med 25 procent.

Stress av provisionsintäkter (sparbanker)

Sparbankerna har i många fall stora volymer bolån som ges ut via Swedbank Hypotek. Ränteintäkterna från bolånetagarna slussas från Swedbank Hypotek till sparbankerna och redovisas som provisionsintäkter i form av utlåningsprovision. De eventuella kreditförluster som uppstår för lånen täcks genom att Swedbank Hypotek minskar på provisionsbetalningarna till respektive sparbank.

⁵ Se Bilaga 2 i metodpromemorian ”Uppdaterad ansats för att bedöma pelare 2-vägledningen för svenska banker” (FI dnr 23-9797), maj 2023, FI, för ytterligare beskrivning av stress av pensionsrisker.

FI har tillgång till storleken på den exponering vid fallissemang som finns på Swedbank Hypoteks balansräkning för de lån som förmedlas från respektive sparbank. Vi justerar provisionsintäkterna för respektive sparbank genom att minska provisionsintäkterna från Swedbank Hypotek motsvarande storleken på kreditförlusterna i kronor. Det minskar i sin tur sparbankens provisionsnetto, som dock aldrig kan bli negativt. Därefter stressas provisionsnettot exklusive utlåningsprovisionsintäkterna med samma faktor som i den schabloniserade stressen.

Bilaga: Detaljerad beskrivning av stress av riskfria räntor

De årliga ränteförändringarna kalibreras i likhet med Baselkommitténs metod⁶ för bedömning av stress av räntenetto enligt följande steg:

1. Vi utgår från tidsserier för dagliga riskfria räntor under perioden januari 2000 – december 2024 med löptiderna:
 - 3 månader och 6 månader utifrån STIBOR
 - 1 år, 2 år, 3 år, 4 år, 5 år, 6 år, 7 år, 10 år, 15 år och 20 år utifrån statsobligationer med nollkupong.⁷
2. Vi har skattat ränteförändringar under den treåriga stresstestperioden och tagit hänsyn till en viss infasning av ränteförändringen under åren. Därför utgår analysen från ett sex månaders glidande fönster, samt 1,5 års och 2,5 års glidande fönster för år ett, två, respektive tre i stress.
3. För varje löptid har vi skattat den 97:e percentilen i den statistiska fördelningen för ränteförändringar per löptid och år i stress.
4. Vi har sedan beräknat ett medelvärde av den 97:e percentilens ränteförändringar för alla löptiderna per år i stress. Den slutliga skattningen avrundas till närmaste 25 baspunkter. Resultaten sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 5. Kalibrering av räntestress

År 1	År 2	År 3
150 bp	275 bp	300 bp

Anm. Ränteförändringar per år i stress. 97:e percentilens allvarlighetsgrad. Kalibreringsperiod 2000 – 2024, avrundat till närmaste 25 baspunkter.

⁶ BCBS, 2024. Recalibration of shocks in the interest rate risk in the banking book standard. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d578.pdf>.

⁷ Statsobligationen med 15 års löptid saknar data för vissa perioder och tidsserien för den med 20 års löptid börjar 2013.